

244

Pest Buda felfedezése A Pájerli

(Szórakozik az öreg Chiba)

(Reismann Marian felvételei)

„Nyári pi-

rosalma

terem minden

sorbaa...

A marseille-i Vieux Portban láttam csak ilyen nagyivásra ingerlő csapszékeket, a latin párdában úszó Canebiere környékén, melyet Marius — a francia Ludas Matyi — tréfái lengtek körül. Csakhogy ott Lacrimae Christit mértek, nem alföldi színest.

Ez az egyik különbség. Kicsit Marseille ez a kétszáz éves budai koccsma, kicsit Nápoly, dallal és enyhe mámorokkal. Az ember szinte várja, hogy pitykés mellénykében, illetlen piros kendővel fején vágottarcú korzikai ront be s görbe kését belemártja egy fondorlelkű kalóz szívébe. De kalóz helyett csak egy óbudai suszter ül a törzszaknál, a dalteli Chiba bácsi, az üvegszemű vaddisznófej alatt, s görbe kés helyett bugylibicskával hagyomány szeptel sültszalonájához.

Ez a másik különbség. Végül pedig Marseille tréfamestere, a tengerész Marius francia volt, a Pájerlié pedig a tömpeujjú magyar Dió, aki mese-mondó, borívó, tollforgató és hoppmester volt egyszemélyben. Úgy indult a belényesi gyógyszerész bővérű fia, mint valami csilagocska, csak megbotlott a Parnasszusra vezető kanyargós úton, megfáradva lerokkadt Pájerli zöld asztalára, s ittfelejtette magát. Végül már annyira elesett volt, hogy ha valaki előre köszönt neki, amint ködben úszó szemmel ült, s kurta ujjával borlőben pancsolt, jelemelte nagy bánatos fejtét:

— Ön köszön... nekem?
— Igen — felelte egyszer egy idegen — s hozzátette, amit az e'veszett Antoniusnak mondtak a római szenátorok Cleopatra ágyasháza előtt: Leemelem a kalapom az előtt, aki lehetnél volna.

Valamikor előtte állt az élet, mint egy hívogató messi nő, de nem ért nyomába soha... mindent elnyelt a hús pohár. Öreg korában sokszor mondogatta, hogy Pájerli kocsmáros házából (innen a Pájerli...) négy közfalat ő ivott össze. Mérgeesen ivott, mohón, kétségbeesve, mint-ha attól félne, hogy lemarad; záróra előtt egyszerre három fröccsöt rendelt, mert tartott attól, hogy egyet éjjelig kiűzik, s másodikat már nem adnak neki.

A kétszáz éves évfordulóra fel-felbandukolt a krónikás is az enyhe mámorok, fuccsbament tervek s régi bájos órák kegyelmes színhelyére. De a vén Diót már nem találta ott. Kis, kövér alakja tovatűnt, mint egy göndör, nedves, szürke felhő; elszállt a messzeségbe gyűrött zöld lódené, s szétporlottak tréfái is, melyek valaha percenként röpdöstek borissza szájából. (Valamikor Babay Jóska-val egy éjjelen át versben veszekedett.) Csak kopott zöld törzszakstala maradt itt, melynek

alsó grádicsát nyugtalan, kurta lábával homorúra taposta, ha késett a megrendelt fröccs s a vén mohó ujjával már percek óta a hamufoltos asztalon dobolt. Már-vány emléktáblája alatt a hullamosók ülnek, a megszünt Rókuskoccsma ideszármazott vendéget, akik nevéükben őrzik azoknak a nagydarab legényeknek a foglalkozását, akik két dráma közt átugrottak a Rókusból a kocsmapulthoz s lehajítottak valamit. Egy halál, egy fröccs, egy dráma, egy mafla. (Ami fél bor, fél szódából áll.)

Dió, szegény, halott. (Egy liter kudar van mellétemetve Óbudán.) De a Pájerli él, túlélté őt, túlélté Ferencjósát, Horthyt s még némely más személyt, s a lezuhanó gerendák nem temették el, mert inni, álmodozni, új-hagyományt enni, magányosan merengeni, a házsártos asszony sodrófája elől a csapszékbe szökni, a háztető felett a hunyó holdat nézni, az utlit ütni, a kocsmalugasban egy lány fülébe haziga szavakat suttogni mindig szerettek a férfiak, akiknek borívó szenvedélyét nem verheti agyan sem a sodrófa, sem a puszkagolyó.

De ezek, a törzskar, nem vedelő vendégek, mint volt a vén Dió, hanem csupa kocsmarérett ember. A kocsmarérettségnek nincs katedrája a világon sehol, mert nem lehet megtanulni, mivel születni kell vele. Kocsmarérett ember nem iszik rumot, csak bort, azt sem vedelve, csak kortyolgatva, lassan és tűnődve; kocsmarérett nem részeg, legfeljebb kapatos, nem néha jár kocsmázní, de minden áldott nap, a bortól nem lesz dühös, hanem szinte szende, mintha disznóhájjal kenegethetné, nem ordít, csak zümmög-dudorász, itatt nem ve-gyít, kétfélét nem iszik, ivás előtt mindig eszik, s mindig tudja, mikor... elég.

Évekig figyeltem a kocsmarérettség jeleit a Pájerli ecetfái alatt; mikor nyolcat ütöttek a ferences toronyban, Chiba bácsi (74 éves, 30 éve ide jár, 250 nótát ismer, ebből 60 »saját szerzemény») megkocogtatta az asztalt ezüstnyelű botjával, amely a fizetés jele volt, s derűsen hazaballagott öreg menyecskejéhez.

Igy búcsúzott a krónikás is a minap Chiba bácsi törzszakstaltól, ahol vigkedélyű hentesek, gombkötők s ácsok ülnek, csupa ezüsthajú professzor (a kocsmarérettség egyeteméről), s kik azért járnak ide, hogy fecsejjenek s elaltassák a gondokat.

Mert azt már a nem kocsmarérett, s gyakran országutak árka-val ismerkedő Csokonai is megírta, hogy ha szíjhatok borocskát, a gondjaim csucsulnak.

S a Pájerli vén disznófeje alatt olyan jól csucsulnak.

Ruffy Péter

De ilyen

kisleáány

Nem minden

bokorbaa...«